

SHREE SOMNATH SANSKRIT UNIVERSITY-VERAVAL

પદવિકા (DIPLOMA) પાઠ્યક્રમ

Effective from Academic Year 2022-23

Programme	Diploma (પદવિકા)	Name of Faculty	Ved Vedang
Subject	વૈદિક ગણિત	Marks	70
Paper Name	પ્રશ્નપત્ર - 1	Hours	45
Paper Code	-	Credits	03

Course Objectives Student Teachers will be able to					
COURSE CONTENT/SYLLABUS					
UNIT	TITLE	Marks	Hours	Credits	
1	૧. ભારતીય ગણિતનો ઇતિહાસ, ૨. વેદોમાં ગણિત ૩. વૈદિક ગણિત પરિચય, ૪. સ્વામી શ્રીભારતીકૃષ્ણતીર્થજીનો પરિચય ૫. સ્વામી શ્રીભારતીકૃષ્ણતીર્થજી દ્વારા વૈદિક ગણિત ગ્રંથ પરિચય ૬. વૈદિક ગણિતની વિશેષતા અને ઉપયોગિતા ૭. ભારતીય ગણિતાચાર્યોનો પરિચય- આર્યભટ્ટ, વરાહમિહિર, શ્રીધરાચાર્ય, મહાવીરાચાર્ય, ભાસ્કરાચાર્ય, શ્રીનિવાસરામાનુજન	20	11	1	
2	૧. પૂરક સંખ્યા, ૨. બીજાંક, ૩. ત્રણાંક, ૪. સરવાળા ઉત્તરની ચકાસણી, ૫. બાદબાકી અને ઉત્તરની ચકાસણી, ૬. સરવાળા-બાદબાકી (મિશ્ર સંખ્યાઓ), ૭. ઘડીયાની રચના, ૮. ગુણાકાર (૧. અન્યયોદર્શકેડપિ સૂત્રથી ગુણાકાર, ૨. કુદર્શતિર્યગ્મ્યામ્ સૂત્રથી ગુણાકાર – વધુમાં વધુ પાંચ અંકોની સંખ્યાઓનો ગુણાકાર, ત્રણાંકના ઉપયોગથી ગુણાકાર, એક સંખ્યા 1 થી બનેલી હોય તેનો અન્ય સંખ્યા સાથે ગુણાકાર, એકમો અંક 1 હોય તેવી બે અંકોની સંખ્યાનો અન્ય સંખ્યા સાથે ગુણાકાર, ૩. નિશ્ચિલ સૂત્રથી ગુણાકાર – ત્રણવિચલનાંકથી ગુણાકાર, ધનવિચલનાંકથી ગુણાકાર, ત્રણ સંખ્યાઓનો ગુણાકાર, ૪. આનુરૂપ્યેણ સૂત્ર (કિયાત્મક આધાર)ની રીતે ગુણાકાર, ૫. એકન્યૂનેત પૂર્વેણ સૂત્રથી ગુણાકાર, ૬. ઉત્તરની ચકાસણી) ૧૦. અપૂર્ણાંકની સરખામણી	25	17	1	
3	સંખ્યાઓનો વર્ગ- ૧. એકાધિકેત પૂર્વેણ સૂત્ર મુજબ વર્ગ (એકમનો અંક ૫ હોય તેવી સંખ્યાઓનો વર્ગ), ૨. યાવદૂત સૂત્ર મુજબ વર્ગ યાવદૂત સૂત્રના અનુપ્રયોગ (યાવધિકમ) મુજબ વર્ગ, ૪. દ્વન્દ્વયોગ યોગની રીતે વર્ગ, ૫. મંકલનવ્યવકલનામ્યામ્ ની રીતે વર્ગ, ૬. ઉત્તરની ચકાસણી વર્ગમૂળ- ૧. વિલોકનમ્ થી સંખ્યાઓનું વર્ગમૂળ, ૨. દ્વન્દ્વ-ધ્વજાંક વિધિથી સંખ્યાઓનું વર્ગમૂળ યાવદૂત સૂત્રથી સંખ્યાઓનો ધન પૂર્ણધન સંખ્યાઓનું ધનમૂળ- ૧. વિલોકનમ્ થી ધનમૂળ, ૨. ભાગાકારની રીતે ધનમૂળ સંખ્યાઓનો ભાગાકાર- ૧. નિશ્ચિલ સૂત્રથી ભાગાકાર, ૨. પરાવર્ત્ય સૂત્રથી ભાગાકાર, ૩. ધ્વજાંકની રીતે ભાગાકાર સંખ્યાઓનો ગુ.સા.અ. સંખ્યાઓનો લ.સા.અ.	25	17	1	
Course Outcome					
References:		1.			

(Signature)
REGISTRAR,

Shree Somnath Sanskrit University
Veraval, Dist. Junagadh (Gujarat)

SHREE SOMNATH SANSKRIT UNIVERSITY-VERAVAL

પદવિકા (DIPLOMA) પાઠ્યક્રમ

Effective from Academic Year 2022-23

Programme	Diploma (પદવિકા)	Name of Faculty	Ved Vedang
Subject	વૈદિક ગણિત	Marks	70
Paper Name	પ્રશ્નપત્ર - 2	Hours	45
Paper Code	-	Credits	03

Course Objectives Student Teachers will be able to		•			
COURSE CONTENT/SYLLABUS					
UNIT	TITLE	Marks	Hours	Credits	
1	૧. વૈદિક ગણિતના સૂત્રો અને તેના અર્થ અને ઉપયોગિતા, ૨. વૈદિક ગણિતના ઉપસૂત્રો, તેનો અર્થ અને ઉપયોગિતા, ૩. કાલગણના, ૪. કૂટ સંખ્યા (૧. કૂટ સંખ્યાનું મહત્ત્વ અને વ્યંજનોંક પદ્યતિના કોષ્ટક સાથેની સમજૂતી, ૨. શબ્દોનું અંકોમાં પરિવર્તન, ૩. અંકોનું શબ્દોમાં પરિવર્તન), ૫. વિભાજ્યતાની આશ્લેષણ વિધિની સમજૂતી	20	11	1	
2	૧. વિભાજ્યતા (૧. એકમનો અંક ૮ હોય તેવી સંખ્યા વડે વિભાજ્યતા, ૨. એકમનો અંક ૧ હોય તેવી સંખ્યા વડે વિભાજ્યતા, ૩. એકમનો અંક ૩ હોય તેવી સંખ્યા વડે વિભાજ્યતા, ૪. એકમનો અંક ૭ હોય તેવી સંખ્યા વડે વિભાજ્યતા) ૨. અપૂર્ણાંકની દશાંશ અભિવ્યક્તિ (અનંત દશમલવ), ૩. બહુપદીના સરવાળા-ભાદબાકી, ૪. બહુપદીના ગુણાકાર (વિસ્તરણ), ૫. બહુપદીનો વર્ગ, ૬. ત્રણ એકચલ દ્વિપદીનો ગુણાકાર, ૭. બહુપદીના ગુણાકારથી વ્યવહાર કૂટપ્રશ્નોનો ઉકેલ, ૮. બહુપદીના ભાગાકાર (પરાવર્ત્ય ની રીતે)	25	17	1	
3	૧. બહુપદીનું અવયવીકરણ (૧. વિલોકનમ્ થી અવયવીકરણ, ૨. આદ્યમાધેન... સૂત્રથી અવયવીકરણ, ૩. લોપન સ્થાપનાભ્યામ્ સૂત્રથી અવયવીકરણ, ૪. પરાવર્ત્ય સૂત્ર (ભાગાકાર)ની રીતે અવયવીકરણ, અચળપદના અવયવો પરથી ત્રિઘાત બહુપદીના અવયવો, (વિચલનથી) શેષકળ પ્રમેયથી અવયવીકરણ, ૭. પૂરણાપૂરણાભ્યામ્ સૂત્રથી અવયવીકરણ, ૮. ઉત્તરની ચકાસણી) ૨. બહુપદીઓનો ગુ.સા.અ. અને લ.સા.અ.	25	17	1	
Course Outcome		•			
References:		1.			

Shree Somnath Sanskrit University
Veraval, Dist. Junagadh (Gujarat)

SHREE SOMNATH SANSKRIT UNIVERSITY-VERAVAL

पदविका (DIPLOMA) पाठ्यक्रम

Effective from Academic Year 2022-23

Programme	Diploma (पदविका)	Name of Faculty	Ved Vedang
Subject	वैदिक गणित	Marks	70
Paper Name	प्रश्नपत्र - 3	Hours	45
Paper Code	-	Credits	03

Course Objectives Student Teachers will be able to	•			
COURSE CONTENT/SYLLABUS				
UNIT	TITLE	Marks	Hours	Credits
1	૧. ઓધાયન (પાયથાગોરસ) પ્રમેય- ૫ પ્રકારની સાબિતી ૨. ઓધાયન પ્રમેયનો ઉપપ્રમેય(એપોલોનીઅસ)ની સાબિતી ૩. ઓધાયન સંખ્યાની સમજૂતી	20	11	1
2	૧. ખૂણાઓના સરવાળાની ઓધાયન સંખ્યા, ૨. ખૂણાઓના તફાવતની ઓધાયન સંખ્યા, ૩. બમણા ખૂણાની ઓધાયન સંખ્યા, ૪. અડધા ખૂણાની ઓધાયન સંખ્યા, ૫. સમીકરણનો ઉકેલ (૧. પરાવર્ત્ય (પક્ષાંતરણ) સૂત્રથી ૫ પ્રકારના સરળ સમીકરણનો ઉકેલ, ૨. શૂન્ય સામ્યસમુદ્ધયે સૂત્રના ૬ અનુપ્રયોગો દ્વારા સમીકરણનો ઉકેલ, ૩. વિકલનથી દ્વિઘાત સમીકરણનો ઉકેલ)	25	17	1
3	સમીકરણના ઉકેલ- ૧. (આનુરૂપ્યેણ) શૂન્યમન્યત્ સૂત્રથી સમીકરણ યુગ્મનો ઉકેલ, ૨. વિલોકનમ્ થી દ્વિઘાત સમીકરણનો ઉકેલ, ૩. અન્ત્યયોરેવ સૂત્ર મુજબ સમીકરણનો ઉકેલ, ૪. પૂરણપૂરણાભ્યામ્ સૂત્રથી સમીકરણનો ઉકેલ, ૫. સોપાન્ત્યદ્વયમન્યમ્ સૂત્ર દ્વારા સમીકરણનો ઉકેલ, ૬. બિંદુના યામ ઉપરથી રેખાનું સમીકરણ	25	17	1
Course Outcome	•			
References:	પ્રશ્નપત્ર- ૧ સે ૩ કે સન્દર્ભગ્રન્થ 1. વૈદિક ગણિત- જગદ્ગુરુ સ્વામીભારતીકૃષ્ણતીર્થજી મહારાજ, મોતીલાલ બનારસીદાસ પબ્લીશર્સ, પ્રા.લી. દિલ્લી 2. વૈદિક ગણિત ધોરણ- ૬, ૭, ૮, ૯, ૧૦- ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ 3. ગણિત પ્રથમા-૧ (ધોરણ-૮) ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ 4. ગણિત પ્રથમા-૨ (ધોરણ-૧૦) ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ 5. વૈદિક ગણિત- ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ 6. વૈદિક ગણિત નિર્દેશિકા- સંસ્કારગુર્જરી, ગુજરાત પ્રદેશ 7. વૈદિક ગણિત નિર્દેશિકા ભાગ-૧,૨,૩, હિન્દી ભારતી અખિલ ભારતીય શિક્ષા સંસ્થાન 8. વૈદિક ગણિત- અતીત, વર્તમાન એવં ભવિષ્ય, શિક્ષા સંસ્કૃતિ ઉત્થાન ન્યાસ, નई દિલ્લી 9. વૈદિક ગણિત- વિશિષ્ટ અધ્યયન, ડૉ. નરેન્દ્ર પંચોલી, શ્રી સોમનાથ સંસ્કૃત યુનિવર્સિટી, વેરાવળ (વિદ્યાવારિધિ મહાશોધનિબંધ)			

(Signature)
REGISTRAR,
Shree Somnath Sanskrit University
Veraval, Dist. Junagadh (Gujarat)